

DANSK PRIVAT RET

17. udg.

**Camilla Hørby Jensen (red.)
Paul Krüger Andersen
Nis Jul Clausen
Hans Henrik Edlund
René Franz Henschel
Hans Viggo Godsk Pedersen**

JURIST- OG ØKONOMFORBUNDETS FORLAG

Camilla Hørby Jensen (red.)

Dansk Privatrecht

17. udgave, 1. oplag

© 2012 by Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, elektronisk, fotografisk eller anden gengivelse af
eller kopiering fra denne bog eller dele heraf
er ifølge gældende dansk lov om ophavsret ikke tilladt
uden forlagets skriftlige samtykke eller aftale med Copy-Dan.

Omslag: Bo Helsted

Tryk: Narayana Press, Gylling

Indbinding: Jysk Bogbind, Holstebro

Printed in Denmark 2012

ISBN 978-87-574-2678-6

Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Gothersgade 137

1123 København K

Telefon: 39 13 55 00

Telefax: 39 13 55 55

e-mail: forlag@djoeff.dk

www.djoeff-forlag.dk

FORORD

»Dansk Privatrecht« foreligger hermed i en revideret og ajourført 17. udgave.

Bogen er primært tænkt som undervisningsgrundlag i juridiske fag ved handelshøjskoler, universiteter og andre læreanstalter. Med bogens forholdsvis brede udvalg af emner har det været hensigten at åbne mulighed for en friere sammensætning af pensum efter de enkelte undervisningsinstitutioners behov.

Kapitelafgrænsningen og valget af de systematiske hovedlinjer er foretaget af forfatterne i fællesskab og er på enkelte punkter ændret i forhold til 16. udgave. Som følge af konkurslovens nye regler om rekonstruktion er fordelingen af emner mellem kapitel 22 og kapitel 23 ændret. Således er kapitel 22's hidtidige afsnit 1 om betalingsstandsning og afsnit 3 om tvangsakkord nu flyttet til kapitel 23. Endvidere er de afsluttende afsnit om skatteret i hvert kapitel udgået. Indholdet af de enkelte kapitler er de respektive forfattere ansvarlige for.

Professor *Aage Michelsen* er efter at have bidraget til 16 udgaver af bogen udtrådt af forfatterkollegiet. Lektor, ph.d. *René Franz Henschel* er indtrådt i stedet.

Professor, dr.jur. *Paul Krüger Andersen* har udarbejdet kapitlerne 23 og 28-34; professor, lic.jur. *Nis Jul Clausen LL.M.* kapitlerne 14-16 og 20-22; professor, lic.jur. *Hans Henrik Edlund* kapitlerne 5, 11, 13 og 25-27; lektor, ph.d. *René Franz Henschel* kapitlerne 1-4, 10 og 12; lektor, ph.d. *Camilla Hørby Jensen* kapitlerne 8-9 og 17-18 og professor, lic.jur. *Hans Viggo Godsk Pedersen* kapitlerne 6-7, 19 og 35-36. Professor, jur.dr. *Ole Hasselbalch* har udarbejdet kapitel 24.

Lektor, ph.d. *Camilla Hørby Jensen* har forestået redaktionen af værket.

Vi takker stud. HA(jur.) *Trine Skovlund Hansen*, Syddansk Universitet, for værdifuld hjælp med udarbejdelsen af stikordsregistret samt korrekturlæsning af visse kapitler. Ligeledes takkes stud.jur. *Stephanie Bak Pedersen*, Syddansk Universitet, for at have bistået med korrekturlæsning.

Manuskriptet til bogen er afleveret i maj 2012, og materiale fremkommet efter d. 1. maj 2012 er ikke inddraget.

Forfatterne

Del 6. Tvangsfuldbyrdelse, konkurs og rekonstruktion

Kapitel 20.	Introduktion
Kapitel 21.	Udlæg og anden individualforfølgning
Kapitel 22.	Konkurs og gældssanering
Kapitel 23.	Rekonstruktion

Del 7. Særlige kontrakttyper

Kapitel 24.	Ansættelsesforhold
Kapitel 25.	Forvaring
Kapitel 26.	Leje af fast ejendom
Kapitel 27.	Entreprise

Del 8. Selskaber og andre juridiske personer

Kapitel 28.	Introduktion – sammenhæng og forskelle
Kapitel 29.	Personsselskaber
Kapitel 30.	Kapitalselskaber

Del 9. Regulering og erhvervsudøvelse

Kapitel 31.	Introduktion
Kapitel 32.	Immaterielret
Kapitel 33.	Markedsføringsret
Kapitel 34.	Konkurrenceret

Del 10. Familie- og arveret

Kapitel 35.	Ægtefællers formueforhold
Kapitel 36.	Arv

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord	5
Oversigt over lovforkortelser	7
Del 1. Introduktion til retssystemet	
<i>Kapitel 1. Retssystemet og retskilderne</i>	47
1. Indledning.....	47
2. Retskilderne.....	47
2.1. Lovstof.....	47
2.1.1. Loves fortolkning.....	48
2.1.2. Deklaratoriske og præceptive lovbestemmelser.....	49
2.1.3. Lovkonflikter mv.....	50
2.1.4. Offentliggørelse af lovstof mv.	50
2.2. Administrative forskrifter.....	50
2.2.1. Bekendtgørelser.....	50
2.2.2. Cirkulærer.....	51
2.2.3. Vejledninger	51
2.3. Retspraksis.....	51
2.4. Sædvane.....	52
2.5. Forholdets natur.....	53
3. Retssystemet.....	53
3.1. Privatret og offentlig ret	53
3.2. Formuerettigheder	54
3.3. Civilproces, fodedret og skifteret.....	56
4. Retsevne og handleevne.....	56
4.1. Retsevne	56
4.2. Handleevne	56
<i>Kapitel 2. EU-retten</i>	57
1. Traktatgrundlaget	57
1.1. Historik	57
1.2. Lissabon-traktaten	59
2. EU-retten	61

2.1.	Generelt	61
2.2.	Særligt om traktatens friheder	61
2.2.1.	Frie varebevægelser	62
2.2.2.	Arbejdskraftens fri bevægelighed	62
2.2.3.	Etableringsretten	64
2.2.4.	Fri udveksling af tjenesteydelser	65
2.2.5.	Kapital og betalinger	65
3.	EU's institutioner	67
3.1.	Europa-Parlamentet	67
3.2.	Rådet for Den Europæiske Union	68
3.3.	Det Europæiske Råd	69
3.4.	Europa-Kommissionen	69
3.5.	Den Europæiske Unions Domstol	70
3.6.	Den Europæiske Centralbank	71
3.7.	Revisionsretten	72
4.	Retsakterne	72
4.1.	Forordninger	73
4.2.	Direktiver	73
4.3.	Afgørelser	73
4.4.	Henstillinger og udtalelser	73
5.	Lovgivningsproceduren i EU	74
5.1.	Vedtagelse af retsakter	74
5.1.1.	Den almindelige beslutningsprocedure	74
5.2.	Implementeringen på nationalt plan	75
5.3.	Offentliggørelse af EU-retsakter mv	77
<i>Kapitel 3.</i>	<i>Oversigt over retsplejen</i>	<i>79</i>
1.	Indledning	79
2.	Borgerlig retspleje og strafferetspleje	79
3.	Domstolenes organisation og kompetence	80
3.1.	Almindelige og særlige domstole. Klagenævn	80
3.1.1.	Byretter	80
3.1.1.1.	Fogedretter	80
3.1.1.2.	Skifteretter	81
3.1.2.	Landsretter	81
3.1.3.	Højesteret	81
3.1.4.	Særlige domstole	81
3.1.5.	Klagenævn	82
3.2.	Domstolenes saglige kompetence (virkekreds)	83

3.3.	De almindelige domstoles stedlige kompetence (værneting)	83
3.3.1.	International kompetence	84
3.4.	Funktionel kompetence	85
3.4.1.	Appel	85
3.4.2.	Genoptagelse	86
4.	Retssagens parter. Processuelle grundprincipper	86
4.1.	Påtalesubjekt	87
4.2.	Partsprincip	87
4.3.	Forhandlings- og dispositionsmaksime	88
4.4.	Bevisbedømmelse	88
4.5.	Bevisbyrde	89
5.	Fuldbyrdelses- og anerkendelsessøgsmål. Retskraft	90
5.1.	Danske retsafgørelser	90
5.1.1.	Sagsbehandling af en inkassosag	91
5.2.	Fremmede retsafgørelser	92
6.	Forlig	93
7.	Voldgift	93
<i>Kapitel 4.</i>	<i>International privatret</i>	<i>95</i>
1.	Indledning	95
2.	Retskilder	96
3.	Lovvalsreglerne	99
3.1.	Funktion og opdeling	99
3.2.	Aftalefriheden og begrænsninger heri	100
3.3.	Den individualiserede metode	102
3.4.	Enhedsbedømmelse	102
<i>Kapitel 5.</i>	<i>Skatteret – Grundlæggende principper</i>	<i>105</i>
1.	Indledning	105
2.	Retskilderne i skatteretten	106
3.	Særligt om EU-retten	109
4.	Subjektiv skattepligt	109
4.1.	Ubegrænset skattepligt for fysiske personer	109
4.2.	Begrænset skattepligt for fysiske personer	111
4.3.	International dobbeltbeskatning	112
5.	Objektiv skattepligt	113
5.1.	Indtægter	113
5.2.	Fradragsberettigede udgifter	113
5.2.1.	Driftsomkostninger	113

5.2.2.	Skattemæssige afskrivninger	114
6.	Periodisering	114
7.	Rette indkomstmodtager og lovhjemlet indkomstdeling	115
7.1.	Rette indkomstmodtager	115
7.2.	Lovhjemlet indkomstdeling	115
8.	Skatteberegningen	116
9.	Skatteforvaltningsret	117

Del 2. Aftaler og erstatning

<i>Kapitel 6.</i>	<i>Aftaler</i>	121
1.	Indledning.....	121
1.1.	Den historiske udvikling	121
1.2.	Aftaleloven – Fastlæggelse af de mest centrale begreber ...	124
2.	Gensidigt bebyrdende aftale ctr. gaveaftaler	125
3.	Dansk ret opstiller normalt ikke formkrav for aftaler	125
4.	Aftalers indgåelse – tilbud og accept	126
4.1.	Tilbud.....	126
4.1.1.	Løfte.....	127
4.1.2.	Løftebetingelser.....	128
4.1.2.1.	Afgiveren skal pålægge sig en byrde.....	128
4.1.2.2.	Erklæringen skal give udtryk for en beslutning.....	128
4.1.2.3.	Adressat	128
4.1.2.4.	Afgivelse.....	128
4.1.2.5.	Erklæringen skal være kommet til kundskab	129
4.2.	Accept.....	129
4.2.1.	Acceptfrist	129
4.2.1.1.	Aftalelovens § 2.....	130
4.2.1.2.	Aftalelovens § 3.....	130
4.2.1.3.	Afslag på tilbud	131
4.2.2.	Forsinket accept.....	132
4.2.3.	Uoverensstemmende accept.....	132
4.2.4.	Udpegelse af medkontrahenten.....	133
4.2.5.	Reklamation.....	133
4.2.6.	Afkald på accept.....	133
5.	Aftalers tilblivelse på anden vis	134
5.1.	Standardkontraktens vedtagelse	134
5.2.	Specielle kontraktsprocedurer.....	135
5.3.	Kvasiaftaler.....	136
5.4.	Forpligtelse som følge af passivitet	136

6.	Aftalers fortolkning og udfyldning	137
6.1.	Indledning.....	137
6.2.	Fortolkning	138
6.2.1.	Fortolkningsmomenter	138
6.2.2.	Fortolkningsregler	139
6.2.3.	Fortolkning af standardkontrakter.....	140
6.3.	Udfyldning.....	140
6.4.	Aftale og fortolkning ctr. udfyldning – bevismæssigt.....	141
7.	Løfters ugyldighed	142
7.1.	Indledning og definition.....	142
7.2.	Stærke og svage ugyldighedsgrunde	143
7.3.	Positive lovbestemmelser om ugyldighed	144
7.3.1.	Umyndighed	144
7.3.1.1.	Umyndighed medfører som hovedregel ugyldighed.....	144
7.3.1.2.	Undtagelser fra hovedreglen	145
7.3.1.3.	Umyndigheds-ugyldighedens retsvirkninger.....	146
7.3.2.	Sindssygdом mv.	147
7.3.3.	Falsk og forfalskning.....	147
7.3.4.	Tvang.....	147
7.3.4.1.	Voldelig kompulsiv tvang og mekanisk tvang	147
7.3.4.2.	Anden tvang	148
7.3.5.	Svig	148
7.3.6.	Udnyttelse.....	149
7.3.7.	Uoverensstemmelse mellem vilje og erklæring	150
7.3.7.1.	§ 32, stk. 1.....	150
7.3.7.2.	§ 32, stk. 2.....	151
7.3.7.3.	Reservatio mentalis	151
7.3.7.4.	Pro forma aftaler.....	151
7.3.8.	Aftl. § 33 – reglen om »almindelig hæderlighed«.....	152
7.3.9.	Aftl. § 36 – generalklausulen	152
7.3.10.	Indholdsmangler	154
7.3.10.1.	Løfter, som strider mod ærbarheden.....	154
7.3.10.2.	Løfter, som strider mod loven.....	154
7.3.10.3.	Konkurrenceklausuler	155
7.3.10.4.	Tilsidesættelse af standardvilkår	155
7.4.	Andre situationer, hvor et løfte (muligvis) ikke er bindende	156
7.4.1.	Supplement til reglen i Aftl. § 30.....	156
7.4.2.	Supplement til reglen i Aftl. § 33.....	156
7.4.3.	Bristede forudsætninger	157

7.5.	Forbrugeraftaleloven	158
7.6.	Ugyldighedens retsvirkninger	160
7.6.1.	Inter partes	160
7.6.2.	Over for løftemodtagerens kreditorer	160
7.6.3.	Over for løftemodtagerens omsætningserhververe	160
8.	Tredjemandsløfter	161
<i>Kapitel 7.</i>	<i>Mellemandsret</i>	163
1.	Indledning	163
2.	Bud	164
3.	Fuldmagt	164
3.1.	Fuldmagtstyper – fuldmagt med og uden særlig tilværelse	164
3.2.	Fuldmagt uden særlig tilværelse	165
3.3.	Fuldmagt med særlig tilværelse	165
3.4.	Bemyndigelse ctr. fuldmagt	166
3.5.	Retsforholdet mellem fuldmagtsgiveren og tredjemand	166
3.5.1.	Fuldmagtsgivelsen ugyldig	167
3.5.2.	Fuldmagtsgiverens død eller konkurs	167
3.5.3.	Fuldmægtigen overskrider sin bemyndigelse/fuldmagt	167
3.5.4.	Fuldmægtigens løfte til tredjemand ugyldigt	168
3.5.5.	Fuldmagten tilbagekaldt	168
3.6.	Retsforholdet mellem fuldmægtigen og tredjemand	168
3.7.	Retsforholdet mellem fuldmagtsgiveren og fuldmægtigen	169
4.	Kommission	169
4.1.	Retsstillingen over for tredjemand	170
4.1.1.	Forpligtelsen over for tredjemand	170
4.1.2.	Ejendomsretten til det hos kommissionæren værende gods	170
4.1.3.	Ejendomsretten til fordringen mod tredjemand	171
4.1.4.	Ejendomsretten til de af tredjemand betalte penge	171
4.1.5.	Kommissionærens videresalg af kommittentens gods	171
4.2.	Retsforholdet mellem kommittenten og kommissionæren	172
5.	Handelsagenter	173
5.1.	Indledning	173
5.2.	Har en handelsagent fuldmagt?	174
5.3.	Parternes pligt til loyalitet	175
5.4.	Handelsagentens ret til provision	175
5.5.	Konkurrenceklausuler	175
5.6.	Agenturaftalens ophør	176
5.7.	I hvilket omfang kan handelsagentlovens regler fraviges?	176

5.8.	Retsforholdet mellem handelsagenten og tredjemand	177
6.	Handelsrejsende	177
7.	Mæglere	177
8.	Negotiorum gestio	178
<i>Kapitel 8.</i>	<i>Erstatning uden for kontraktforhold</i>	179
1.	Indledning og afgrænsning	179
2.	Erstatningsreglernes funktion	180
3.	Erstatning og forsikring	181
4.	Ansvarsgrundlaget	182
4.1.	Culpaansvar	182
4.2.	Ansvar i ansættelsesforhold	184
4.2.1.	Arbejdsgivers ansvar	184
4.2.2.	Arbejdstagers ansvar	185
4.3.	Objektivt ansvar	187
4.3.1.	Lovbestemt objektivt ansvar	187
4.3.2.	Særligt om ansvar for motordrevne køretøjer	188
4.3.3.	Objektivt ansvar uden hjemmel i lov	188
4.4.	Præsumptionsansvar	189
4.5.	Børns og sindssyges erstatningsansvar	189
4.6.	Objektive ansvarsfrihedsgrunde	191
4.6.1.	Nødværge	191
4.6.2.	Nødret	191
4.6.3.	Samtykke	191
4.6.4.	Negotiorum gestio	192
5.	Den erstatningskrævende skal have lidt et tab	192
5.1.	Ikke alle tab erstattes (fuldt ud)	192
5.2.	Indirekte tab	193
5.3.	Skadelidtes tabsbegrænsningspligt	194
5.4.	Påvirkes skadelidtes krav af tredjemands ydelse?	194
6.	Årsagsforbindelse og påregnelighed	196
7.	Skadelidtes medvirken	197
8.	Flere skadevoldere	198
<i>Kapitel 9.</i>	<i>Produktansvar</i>	199
1.	Indledning	199
2.	Regelgrundlag	200
3.	Det retspraksisudviklede produktansvar	200
3.1.	Produkt	201
3.2.	Defekt	201

3.3.	Produktskade	201
3.4.	Ansvar	202
3.5.	Forældelse	203
3.	Produktansvarsloven	203
4.1.	Produkt	203
4.2.	Defekt	203
4.3.	Produktskade	204
4.4.	Ansvar	204
4.4.1.	Ansvaret for producenter	204
4.4.2.	Ansvaret for mellemhandlere	205
4.4.3.	Flere erstatningsansvarlige og regres	206
4.5.	Forældelse	206
4.	Det international-privatretnlige aspekt	207
Kapitel 10.	Forsikring	209
1.	Indledning	209
1.1.	Hvad er forsikring?	209
1.2.	Forskellige former for forsikring	209
1.3.	Formålet med forsikring	210
1.4.	Forsikringsaftaleloven	210
2.	Forsikringsaftalen	211
2.1.	Aftalens indgåelse	211
2.2.	Aftalens fortolkning	211
2.3.	Tilsidesættelse af forsikringsvilkår	212
2.4.	Oplysningspligten	212
2.4.1.	FAL § 4	212
2.4.2.	FAL § 5	212
2.4.3.	FAL § 6	212
2.4.4.	FAL § 7	213
2.4.5.	FAL §§ 8 og 9	213
2.5.	Policens betydning	213
3.	Parternes hovedforpligtelser	214
3.1.	Selskabets forpligtelse	214
3.2.	Forsikringstagerens pligt til at betale præmie	214
4.	Den sikredes biforpligtelser	215
4.1.	Fareforøgelse	215
4.2.	Sikkerhedsforskrifter	215
4.3.	Fremkaldelse af forsikringsbegivenheden	216
4.4.	Den sikredes pligt til at afværge og begrænse skaden	216
4.5.	Anmeldelse af forsikringsbegivenheden	217

5.	Forsikringserstatningen	217
5.1.	Interessebegrebet	217
5.2.	Vindingsforbuddet i FAL § 39, stk. 1	217
5.3.	Hvilke interesser er forsikret?	218
5.4.	Hvis interesse er forsikret?	218
5.5.	Forsikringserstatningens fastsættelse	219
5.5.1.	Totalskade	219
5.5.1.1.	Erstatning på grundlag af genanskaffelsesprisen	219
5.5.1.2.	Erstatning på grundlag af nyværdiforsikring	220
5.5.2.	Partiel skade	220
5.5.3.	Overforsikring	220
5.5.4.	Underforsikring	220
5.5.5.	Dobbeltforsikring	221
5.5.6.	Selvrisiko	221
5.5.7.	Erstatningens udbetaling, forfaldstid og forrentning samt forældelse	221
6.	Specielle problemer ved livsforsikring og anden personforsikring	222
6.1.	Forsikring til gunst for tredjemand	222
6.2.	Livsforsikringer som pantsikkerhed	223
6.3.	Indskrænkning i adgangen til kreditorforfølgning	223
7.	Selskabets regresret	223

Del 3. Køb og transportaftaler

Kapitel 11.	Køb	227
1.	Indledning – Begrebet køb	227
2.	Købeloven	228
2.1.	Lovens karakter og fravigelighed	228
2.2.	Lovens anvendelsesområde	228
2.3.	Forskellige typer købeftaler	229
2.3.1.	Specieskøb og genuskøb	229
2.3.2.	Handelskøb og civilt køb	230
2.3.3.	Forbruger købsreglerne	230
3.	Udveksling af parternes ydelser	231
3.1.	Tiden for aftalens opfyldelse	231
3.2.	Begrebet levering	231
3.3.	Leveringsstedet	232
3.3.1.	Køberens ydelse (købesummen)	232
3.3.2.	Sælgers ydelse (salgsgegenstanden)	232

3.3.2.1.	Afhentningskøb	232
3.3.2.2.	Udbringelseskøb	232
3.3.2.3.	Forsendelseskøb	233
3.3.2.4.	Forbrugerkøb	235
3.4.	Ydelse mod ydelse	235
3.4.1.	Den almindelige regel (Kbl. § 14)	235
3.4.2.	Afsendelseskøb (Kbl. §§ 15, 16 og 71)	236
3.4.2.1.	Betaling mod udlevering af selve varen	236
3.4.3.2.	Betaling mod dokumenter	237
3.5.	Risikoen for salgsgenstandens hændelige undergang og forringelse	238
3.5.1.	Risikobegrebet	238
3.5.2.	Nærmere om risikoreglerne	238
3.5.2.1.	Hovedreglen i Kbl. § 17, stk. 1	238
3.5.2.2.	Undtagelser fra reglen om at leveringstidspunktet er afgørende	239
4.	Sælgers ydelse	241
4.1.	Indledning	241
4.2.	Omfanget af sælgers ydelse – hovedydelse og biydelser	242
4.2.1.	Udbytte af salgsgenstanden (Kbl. §§ 18-20)	242
4.2.2.	Spillerum for mængden (Kbl. § 66)	243
4.3.	Forsinkelse	243
4.3.1.	Retten til at fastholde købet (naturalopfyldelse)	243
4.3.2.	Ret til at hæve købet	244
4.3.3.	Retten til at kræve skadeserstatning	245
4.3.3.1.	Speciessælgerens erstatningsansvar	245
4.3.3.2.	Genussælgers erstatningsansvar	246
4.3.3.3.	Erstatningens omfang	248
4.3.3.4.	Købers reklamationspligt	248
4.4.	Mangler	249
4.4.1.	Indledning	249
4.4.2.	Nærmere om mangelsbegrebet	249
4.4.2.1.	Ikke alle fejl er mangler	249
4.4.2.2.	Mangelsbedømmelsen	250
4.4.2.3.	Det afgørende tidspunkt	254
4.4.3.	Mangelsbeføjelserne	254
4.4.3.1.	Forholdsmæssigt eller passende afslag	255
4.4.3.2.	Retten til at hæve købet	255
4.4.3.3.	Ret til at kræve mangelfri ydelse (omlevering, efterlevering og afhjælpning)	256

4.4.3.4.	Købers ret til erstatning	257
4.4.4.	Mangelsbeføjelsernes bortfald	258
4.4.4.1.	Afhjælpning af manglen	258
4.4.4.2.	Reklamationsregler (Kbl. §§ 51-54 og 81-85)	260
4.4.4.3.	Øvrige forhold	262
4.5.	Retlige mangler	262
4.5.1.	Vanhjemmel	262
4.5.2.	Rådigheds-mangler	263
5.	Købers ydelse	264
5.1.	Omfanget af købers ydelse	264
5.1.1.	Selve købesummen	264
5.1.2.	Særregel for handelskøb	264
5.1.3.	Omkostninger mv.	265
5.1.4.	Andre regler om prissætning af sælgers ydelse	265
5.2.	Misligholdelse fra købers side	266
5.2.1.	Begrebet forsinkelse	266
5.2.2.	Sælgers beføjelser	266
5.2.2.1.	Sælgers ret til at fastholde købet	266
5.2.2.2.	Sælgers ret til at hæve købet	267
5.2.2.3.	Sælgers ret til erstatning	268
5.2.2.4.	Sælgers reklamationspligt	269
6.	Fordringshavermora. Ophævelse af køb mv. –	
	Almindelige reklamationsregler	269
	Fordringshavermora	269
6.1.	Sælgers fordringshavermora	269
6.1.1.	Købers fordringshavermora	269
6.1.2.	Retsvirkningerne af købers fordringshavermora	270
6.1.3.	Omsorgspligten og dens begrænsninger	270
6.1.3.1.	Salgspligt	271
6.1.3.2.	Nærmere om sælgers beføjelser	271
6.1.3.3.	Ophævelse af køb mv.	272
6.2.	Almindelige regler om afvisning af salgsgenstanden	272
6.2.1.	Købers omsorgspligt	272
6.2.1.1.	Genstandens tilbagegivelse til sælger	272
6.2.1.2.	Afhængigheden mellem ydelserne fastholdes længst muligt	273
6.2.2.	Erstatningsberegningen	273
6.2.3.	Almindelige reklamationsregler	274
6.3.	Købers beskyttelse	275
7.	Købers retsforfølgningsbeskyttelse	275
7.1.		

7.1.1.	Indledning.....	275
7.1.2.	Specieskøb: Fra aftalens tidspunkt.....	276
7.1.3.	Genuskøb: Ved bindende individualisering	276
7.1.4.	Særligt om bestillingskøb o.l.	276
7.1.5.	Særligt om overdragelse til sikkerhed	277
7.2.	Omsætningsbeskyttelse.	
	Ekstinktions-/vindikationsspørgsmål.....	278
7.2.1.	Indledning.....	278
7.2.2.	Til fordel for hvem kan ekstinktion finde sted?	278
7.2.3.	De forskellige konfliktilfælde	279
7.2.3.1.	Tyveri.....	279
7.2.3.2.	Ulovlig omgang med hittegods o.l.....	279
7.2.3.3.	Forskellige betroelsestilfælde	279
7.2.3.4.	Sælgers (A's) beskyttelse ved ejendomsforbeholdskøbers (B's) videresalg	280
7.2.3.5.	Overdragerens (B's) adkomst ugyldig eller uvirksom	280
7.2.3.6.	»Legitimationstilfælde«	281
7.2.3.7.	Den førstberettigede (A) afleder sin ret fra overdrageren (B)	282
7.2.4.	Almindelige synspunkter og regler.....	283
8.	Sælgerens beskyttelse.....	284
8.1.	Købers manglende betalingsevne	284
8.1.1.	Indledning.....	284
8.1.2.	Sælgers standsningsret (Kbl. §§ 39 og 40).....	284
8.1.2.1.	Retten til at holde salgsgenstanden tilbage.....	285
8.1.2.2.	Retten til at standse afsendt gods	285
8.1.2.3.	Retten til at hæve købet.....	286
8.1.2.4.	Afværgelse af sælgers standsningsret.....	287
8.1.3.	Sælgers udtagesesret	287
Kapitel 12.	Internationale køb	289
1.	Indledning.....	289
2.	Konventionens anvendelsesområde m.v.....	291
3.	Aftalens indgåelse	293
3.1.	Forslag eller tilbud – CISG art. 14.....	294
3.2.	Tilbud.....	294
4.	CISG del III – Løsørekøb.....	297
4.1.	Almindelige bestemmelser.....	297
4.2.	Sælgerens pligter	298
4.2.1.	Levering af varen og overgivelse af dokumenter	299

4.2.2.	Varens kontraktmæssighed (mangler) og tredjemandskrav	301
4.2.2.1.	Faktiske mangler	301
4.2.2.2.	Køberens undersøgelsespligt. Reklamationsfrister mv.	303
4.2.2.3.	Retsmangler	304
4.2.2.4.	Immaterielrettigheder	305
4.3.	Købers beføjelser i tilfælde af sælgers misligholdelse.....	305
4.3.1.	Retten til at fastholde aftalen.....	306
4.3.2.	Retten til at hæve aftalen.....	307
4.3.3.	Retten til at kræve erstatning.....	308
4.4.	Købers pligter	308
4.4.1.	Købesummens betaling	308
4.4.2.	Modtagelse af varen	309
4.5.	Sælgers beføjelser i anledning af købers misligholdelse.....	309
4.5.1.	Retten til at fastholde aftalen.....	310
4.5.2.	Retten til at hæve aftalen.....	310
4.6.	Risikoens overgang	311
4.7.	Regler som er fælles for sælgers og købers pligter	313
4.7.1.	Anticiperet misligholdelse og køb, hvor varen skal leveres efterhånden.....	313
4.7.2.	Erstatning.....	315
4.7.3.	Renter.....	316
4.7.4.	Ansvarsfritagelse	317
4.7.5.	Virkningerne af aftalens ophævelse.....	318
4.7.6.	Sælgers og købers omsorgspligt	320
4.8.	Forsikring af varer i internationale køb	321
4.8.1.	Valg af forsikringsform.....	321
4.8.2.	Forsikringsbetingelser	322
5.	Transportret	322
5.1.	Retskilderne	323
5.2.	Transportdokumenterne	324
5.2.1.	Forskellige former for dokumenter.....	324
5.2.2.	Fragtdokumenternes virkninger	326
5.2.3.	Beskrivelsesansvaret	327
6.	Lovvalsregler i internationale løsørekøb	329
6.1.	Hvilken regulering gælder?.....	329
6.2.	Løsørekøbslovens anvendelsesområde	329
6.2.1.	Hvilke kontrakter?.....	329
6.2.2.	Hvilke retsspørgsmål?	330
6.2.3.	Partsautonomien	331

6.2.4.	De deklaratoriske lovvalgsregler	331
6.2.5.	Regler for køberetlig undersøgelse	332
Kapitel 13.	Køb af fast ejendom – Tinglysningssystemet	333
1.	Indledning	333
2.	Køb af fast ejendom	334
2.1.	Retskilder	334
2.2.	Købsaftalens form mv.	334
2.3.	Ejendomsformidling, rådgivning mv.	335
2.4.	Undersøgelser vedrørende ejendommen	336
2.5.	Købsaftale	336
2.6.	Tinglysning af ejerskifte	337
2.6.1.	Betinget skøde	337
2.6.1.1.	Køberens omsætningsbeskyttelse	337
2.6.1.2.	Parternes dispositionsadgang	338
2.6.1.3.	Håndhævelse af tilbagetagelsesadgangen	338
2.6.2.	Endeligt (ubetinget) skøde	338
2.7.	Parternes pligter	339
2.7.1.	Skødegivelse	339
2.7.2.	Berigtigelse af købesummen	339
2.7.2.1.	Gældsovertagelse	340
2.7.2.2.	Kontant udbetaling	340
2.7.2.3.	Sælgerpantebrev	341
2.7.3.	Risikoovergang	341
2.7.4.	Refusion	341
2.7.5.	Omkostninger	342
2.8.	Misligholdelse	343
3.	Tinglysningssystemet	345
3.1.	Tinglysningssystemets funktioner	345
3.2.	Retskilder	345
3.3.	Tinglysningssystemets udvikling	346
3.3.1.	Edb-baseret registrering	346
3.4.	Digital tinglysning	346
3.4.1.	Tinglysningsretten	347
3.4.2.	Ekstern og intern portal	347
3.4.3.	Sagsgangen	347
3.4.4.	Tingbogslegitimation mv. Fuldmagts- og anmelderordning	349
3.4.5.	Organisatorisk	352
3.4.6.	Tinglysningsproceduren	352

3.4.6.1.	Grundlaget for tinglysning	352
3.4.6.2.	Tinglysningsproceduren	353
3.5.	Tinglysningens retsvirkninger	356
3.5.1.	Prioritetsvirkningen	356
3.5.2.	Undtagelser fra tinglysningskravet	357
3.5.3.	Gyldighedsvirkningen	358
Del 4.	Fordringer	
Kapitel 14.	Fordringer	363
1.	Indledning	363
2.	Gældsbrevsloven og andre retskilder	365
3.	Flere skyldneres hæftelse	366
3.1.	Solidarisk hæftelse	367
3.2.	Regres mellem solidariske skyldnere	367
3.3.	Pro rata hæftelse	368
4.	Skyldnerens pligter	368
4.1.	Betalingsmidler	368
4.1.1.	Penge – herunder fremmed valuta	368
4.1.2.	Checks	369
4.1.3.	Betalings- og kreditkort og andre elektroniske betalinger ..	369
4.1.3.1.	Betalings tjenesteloven	369
4.1.3.2.	Hæftelse og ansvar	370
4.2.	Betalings tid	372
4.2.1.	Forfaldstid	372
4.2.2.	Frigørelsestid	373
4.3.	Betalingssted	374
4.4.	Rette modtager	375
4.5.	Betingelser for skyldnerens betalingspligt	375
5.	Misligholdelse	376
5.1.	Fordringshaverens ret til at kræve betaling før forfaldstid ..	376
5.2.	Erstatning	377
5.2.1.	Forhalingsrente – morarente	377
5.2.2.	Erstatning ved siden af forhalingsrenten – rykkergebyr mv.	379
5.2.3.	Kurstab ved forpligtelser i fremmed valuta	380
6.	Fordringshaver mora	380
7.	Fordringers ophør	381
7.1.	Opgivelse	382
7.2.	Modregning	383

7.2.1.	De almindelige betingelser for modregning	383
7.2.1.1.	Udjævnelighed	383
7.2.1.2.	Afviklingsmodenhed	384
7.2.1.3.	Gensidighed	384
7.2.1.4.	Udelukkelse af modregning	385
7.2.2.	Særlige modregningsregler	385
7.2.2.1.	Konnekse fordringer	385
7.2.2.2.	Modregning i konkurs	386
7.2.2.3.	Netting	386
7.3.	Forældelse	386
7.3.1.	Forældelsesloven af 2007	387
7.3.1.1.	Forældelsesfrister	388
7.3.1.2.	Afbrydelse af forældelsesfristen	389
7.4.	Præklusion	391
8.	Efterbetaling og tilbagebetaling	391
9.	Berigelseskrav	392
Kapitel 15.	Personskifte i skyldforhold	395
1.	Personskiftespørgsmål	395
1.1.	Skyldnerskifte	395
1.2.	Fordringshaverskifte	396
2.	Begrænset overførlighed	398
2.1.	Begrænsninger af hensyn til rettighedshaveren	398
2.2.	Begrænsninger af hensyn til skyldneren	398
2.3.	Båndlæggelse ifølge viljesbestemmelse	399
3.	Almindelige regler om overdragelse af fordringer	399
3.1.	Aftalen	399
3.2.	Ekstinktiv erhvervelse	400
3.3.	Erhververens ret	400
3.4.	Overdragerens indeståelse for fordringen	401
4.	Simple fordringer	402
4.1.	Skyldnerens retsstilling efter overdragelse af fordringen	402
4.1.1.	Skyldnerens indsigelser	402
4.1.2.	Legitimation	403
4.1.2.1.	Frigørende betaling til overdrageren	403
4.1.2.2.	Frigørende betaling til erhververen	404
4.1.2.3.	Skyldnerens pligt til at betale til erhververen	404
4.2.	Omsætningsbeskyttelse	405
4.2.1.	Beskyttelse mod overdragerens kreditorer og godtroende aftaleerhververe	405

4.3.	Bank- og sparekassebøger	406
Kapitel 16.	Negotiable fordringer	407
1.	Begreb og afgrænsning	407
1.1.	Negotiabilitet	407
1.2.	Typen af negotiable dokumenter og fordringer	408
2.	Omsætningsgældsbreve	410
2.1.	Hvilke gældsbreve er omsætningsgældsbreve?	410
2.2.	Omsætningsgældsbreves negotiabilitet	410
2.3.	Dokumentet er bærer af fordringen	411
2.4.	Fortabelse af rettigheder – Vindikation afskæres	412
2.5.	Fortabelse af indsigelser	413
2.5.1.	Indsigelser, der fortabes	413
2.5.2.	Indsigelser, der bevares	413
2.5.3.	Ekstinktionsbetingelser	414
2.6.	Legitimationsregler	414
2.6.1.	Legitimationens betydning for skyldnerens betalingsforpligtelse	414
2.6.2.	Legitimationens betydning for skyldnerens frigørelse ved betaling	415
2.7.	Gyldighedsvirkning ved overdragerens umyndighed	416
2.8.	Modregning	416
2.9.	Omsætningsbeskyttelse	416
2.9.1.	Beskyttelse over for overdragerens kreditorer	417
2.9.2.	Beskyttelse over for overdragerens omsætningserhververe	417
3.	Digitale negotiable pantebreve	417
4.	Fondsaktiver mv. ½	418
4.1.	Begrebet fondsaktiver	419
4.2.	Registreringssystemet	419
4.3.	Retsvirkningerne af registrering	420
4.4.	Prioritetskonflikter	421
4.5.	Ekstinktion – gyldighedsvirkning	421
4.6.	Legitimation	421
4.7.	Værdipapircentralens erstatningspligt	422
5.	Checks og veksler	422
5.1.	Begrebet en check	422
5.2.	Checkens forevisning og betaling	423
5.3.	Overdragelse af checks (endorsement)	424
5.4.	Betaling af krydsede checks	424

5.5.	Checkregres	424
5.6.	Tvangsfuldbyrdelse	425
5.7.	Begrebet en vekslel – forskellige vekselformer.....	425
6.	Konnossementer og andre transportdokumenter	426
7.	Mortifikation af værdipapirer.....	427

Del 5. Kreditret

<i>Kapitel 17.</i>	<i>Kreditaftaler</i>	<i>431</i>
1.	Kreditaftaleloven	431
1.1.	Lovens anvendelsesområde	432
1.2.	Definitioner.....	433
1.3.	Kreditaftalelovens ufravigelighed.....	435
2.	Oplysningspligt i forbrugerforhold.....	436
2.1.	Forudgående oplysningspligt	436
2.1.1.	Visse særlige former for kreditaftaler	438
2.1.2.	Markedsføringslovens regler om kreditaftaler	439
2.1.3.	Forbrugeraftalelovens regler om kreditaftaler	440
2.2.	Kreditaftalen	441
2.3.	Efterfølgende oplysningspligt.....	442
2.3.1.	Overtræk	442
2.3.2.	Ændringer i debitorrenten	443
2.3.3.	Kassekreditter	443
2.4.	Manglende overholdelse af oplysningspligten	444
3.	Kreditværdighed.....	445
4.	Fortrydelsesret.....	446
4.1.	Fremgangsmåden ved udnyttelse af fortrydelsesretten	446
4.2.	Retsvirkninger af udnyttelse af fortrydelsesretten.....	446
4.3.	Accessoriske tjenesteydelser.....	447
4.4.	Forbrugeraftalelovens regler om fortrydelsesret	447
5.	Tilknyttede kreditaftaler.....	448
6.	Forbud mod pant i kreditkøb.....	448
7.	Generalklausulen, Kal. § 22	450
8.	Forbrugerens betalinger	450
8.1.	Indbetaling til pengeinstitutter	450
8.2.	Indfrielse af fordringen før forfaldstidspunktet	450
9.	Opsigelse af kreditaftalen.....	452
10.	Forbrugerens misligholdelse	452
10.1.	Misligholdelse af kreditaftaler generelt	453
10.2.	Misligholdelse i kreditkøb	453

11.	Kreditorskifte.....	455
11.1.	Forbrugerens bevarelse af rettigheder over for kreditgiver.....	455
11.2.	Forbrugerens bevarelse af indsigelser over for erhverver ...	455
12.	Køb med ejendomsforbehold.....	457
12.1.	Ejendomsforbeholdets gyldighed	458
12.2.	Kreditgiverens fyldestgørelse	460
12.3.	Betingelser for tilbagetagelse.....	460
12.4.	Opgørelse af fordringen	461
12.5.	Opgørelse af det solgtes værdi	462
12.5.1.	Fordringen er mindre end det solgtes værdi	462
12.5.2.	Fordringen er større end det solgtes værdi	462
12.6.	Forbrugerens indløsnings- og udtagelsesret	463
12.7.	Tilbagetagelse.....	463
12.7.1.	Processuelle krav	463
12.7.2.	Udsættelse af tilbagetagelsesforretningen	464
12.7.3.	Tilbagetagelse uden fogedrettens medvirken	464
13.	Ikke-forbrugerkøb	465
13.1.	Kreditkøb	465
13.2.	Køb med ejendomsforbehold.....	466
13.3.	Særligt om kreditkonsignation.....	467

<i>Kapitel 18.</i>	<i>Pant.....</i>	<i>469</i>
1.	Indledning	469
1.1.	Formål og begreb	469
1.2.	Pant stillet af tredjemand.....	470
1.3.	Panteretten og det personlige gældsansvar	470
1.4.	Sikringsakt.....	471
1.5.	Panterettens genstand	471
1.6.	Panterettens form.....	471
1.7.	Individualisering af det pantsatte	472
1.8.	Systematik	472
2.	Pantere i fast ejendom	473
2.1.	Fast ejendom.....	473
2.2.	Sikringsakten og dokumenterne.....	473
2.2.1.	Ordinære pantebreve	474
2.2.2.	Ejerpantebreve.....	474
2.2.3.	Skadesløsbreve	476
2.3.	Forholdet mellem pantsætteren og panthaveren.	
2.3.1.	Misligholdelsestilfælde	476
2.3.1.	Almindelige betingelser for pantebreve.....	476

2.3.2.	For sen betaling af terminsydelser	477
2.3.3.	Ejerskifte	478
2.3.4.	Tvangsauktion – økonomisk sammenbrud	478
2.4.	Forholdet til tredjemand	480
2.4.1.	Rettigheder over løsøre og visse bestanddele (TL §§ 37 og 38)	480
2.4.1.1.	TL § 38	481
2.4.1.2.	TL § 37	483
2.4.2.	Forholdet mellem flere panthavere. TL § 40	486
2.4.2.1.	Pladssystem ctr. oprykning	486
2.4.2.2.	Henstandsregler	488
2.4.2.3.	Øvrige ændringer, der kræver samtykke fra efterpanthaver	490
2.4.2.4.	Særligt om sekundær underpanteret og indbrudspant	490
2.5.	Panthaverens fyldestgørelse	492
2.6.	Pantereens ophør uden fyldestgørelse	493
3.	Panteret i løsøre	494
3.1.	Underpantsetning	494
3.1.1.	Tinglysning i bilbogen. TL kapitel 6 a	494
3.1.1.1.	Fremgangsmåden ved tinglysning af panteret i motorkøretøjer	495
3.1.1.2.	Retsvirkninger af tinglysning af rettigheder i motorkøretøjer	495
3.1.1.3.	Overdragelse eller anden overførelse af tinglyste rettigheder	496
3.1.2.	Tinglysning i andelsboligbogen. TL kapitel 6 b	496
3.1.2.1.	Fremgangsmåden ved tinglysning af panteret i andelen	497
3.1.2.2.	Retsvirkninger af tinglysning af rettigheder i andele	498
3.1.2.3.	Overdragelse eller anden overførelse af tinglyste rettigheder	498
3.1.2.4.	Pantereens udstrækning.	498
3.1.2.5.	Tvangssalg af andelen	499
3.1.3.	Tinglysning i personbogen. TL kapitel 7	500
3.1.3.1.	Fremgangsmåden ved tinglysning af panteret i løsøreaktiver	500
3.1.3.2.	Retsvirkninger af tinglysning af rettigheder i løsøreaktiver	500
3.1.3.3.	Overdragelse eller anden overførelse af tinglyste rettigheder	501
3.1.4.	Særligt om panteret i tingsindbegreb	501
3.1.4.1.	Erhvervsvirksomhed fra lejet ejendom (TL § 47 b, stk. 2).	501

3.1.4.2.	Virksomhedspant	502
3.1.5.	Forholdet mellem parterne	504
3.1.6.	Forholdet til tredjemand	504
3.1.7.	Panthaverens fyldestgørelse	504
3.1.8.	Pantereens ophør uden fyldestgørelse	505
3.2.	Håndpantsetning	505
3.2.1.	Særligt om varelagre	506
3.2.2.	Forholdet mellem parterne	506
3.2.3.	Sekundær pantsætning	507
3.2.4.	Panthaverens fyldestgørelse	507
3.2.5.	Pantereens ophør uden fyldestgørelse	507
4.	Panteret i fordringer	508
4.1.	Simple fordringer	508
4.1.1.	Sikringsakten	509
4.1.2.	Forholdet mellem parterne	510
4.1.3.	Forholdet til tredjemand	511
4.1.4.	Panthaverens fyldestgørelse	511
4.1.5.	Pantereens ophør uden fyldestgørelse	511
4.1.6.	Fordringer af særlig beskaffenhed	512
4.2.	Negotiable fordringer	512
4.2.1.	Sikringsakten	512
4.2.2.	Forholdet mellem parterne	512
4.2.3.	Negotiabilitetsvirkninger	513
4.2.4.	Panthaverens fyldestgørelse	513
4.2.5.	Pantereens ophør uden fyldestgørelse	513
5.	Fondsaktiver	513
Kapitel 19.	Kaution og garanti	515
1.	Begreber og terminologi	515
2.	Kautionsforpligtelsens stiftelse	517
3.	Ugyldige kautionsløfter	518
4.	Kautionsforpligtelsens indhold	519
4.1.	Kautionsaftalen	519
4.2.	Den sikrede fordring	520
4.3.	Forskellige kautionsformer	521
4.3.1.	Selvskyldnerkaution – simpel kaution	521
4.3.2.	Begrænset kaution – delkaution	522
4.3.3.	Tabskaution	523
4.3.4.	Efterkaution og kontrakaution	523
5.	Forøgelse af kautionistens risiko	523

5.1.	Misligholdelse	524
5.2.	Henstand	524
5.3.	Bortfald af sikkerheder	525
6.	Virkningen af hovedfordringens ophør	526
7.	Kautionsforpligtelsens selvstændige ophør	527
8.	Kautionistens regresret	528
8.1.	Regres mod hovedmanden	528
8.1.1.	Grundlaget for regreskravet	528
8.1.2.	Indtrædelsesregres	529
8.1.3.	Kaution efter aftale med eller anmodning fra hovedmanden	530
8.1.4.	Indtræden i sikkerheder stillet af hovedmanden	530
8.2.	Regres mellem flere kautionister	531
9.	Dividenderetten ved hovedmandens og kautionistens konkurs	532
9.1.	De vigtigste synspunkter bag dividenderetten	532
9.2.	Dividenderetten i hovedmandens bo	532
9.3.	Dividenderetten i kautionistens bo	533

Del 6. Tvangsfuldbyrdelse, konkurs og rekonstruktion

<i>Kapitel 20.</i>	<i>Introduktion</i>	<i>537</i>
1.	Indledning	537
2.	Genstanden for kreditorforfølgning	540
2.1.	Tredjemands ret	540
2.2.	Gensidigt bebyrdende kontrakter	542
2.2.1.	Udlæg	542
2.2.2.	Konkurs	543
2.3.	Aktiver undtaget fra kreditorforfølgning	544
2.3.1.	Båndlagte aktiver	544
2.3.2.	Livsforsikring og pensionsopsparing	545
2.3.3.	Personlige rettigheder	545
2.3.4.	Trangsbeneficiet	545
2.3.5.	Andre aktiver af særlig betydning for skyldneren	545
2.4.	Fremtidige erhvervelser	546
<i>Kapitel 21.</i>	<i>Udlæg og anden individualforfølgning</i>	<i>547</i>
1.	Udlæg	547
1.1.	Grundlaget for udlæg	547
1.1.1.	Domme, kendelser og betalingspåkrav	547

1.1.2.	Fortlig	548
1.1.3.	Gældsbreve	549
1.1.4.	Pantebreve	549
1.1.5.	Veksler og checks	549
1.1.6.	Forbrugerklagenævnsafgørelser mv.	549
1.1.7.	Krav tillagt udpanningshjemmel	549
1.1.8.	Voldgiftskendelser	549
1.2.	Fremgangsmåden	549
1.3.	Udlæggets stiftelse og indhold samt sikringsakter ved udlæg	550
1.3.1.	Udlæg i penge	550
1.3.2.	Udlæg til forauktionering	550
1.3.2.1.	Fast ejendom	551
1.3.2.2.	Løsøre	551
1.3.2.3.	Fordringer	551
1.4.	Tvangsauktion	552
2.	Arrest	553
2.1.	Grundlaget for arrest	553
2.2.	Arrestens stiftelse og retsvirkninger	553
2.3.	Andre fogedforretninger	554
2.4.	Naturalopfyldelse – umiddelbar fogedforretning	554
2.5.	Forbud	555
2.6.	Bevissikring	556

<i>Kapitel 22.</i>	<i>Konkurs og gældssanering</i>	<i>557</i>
1.	Konkurs	557
1.1.	Formål og grundprincipper	557
1.2.	Konkursbetingelserne	558
1.2.1.	Konkurs efter en fordringshavers begæring	558
1.2.2.	Konkurs efter skyldnerens begæring	559
1.3.	Fristdagssystemet	560
1.4.	Retsvirkningerne af konkurs	561
1.4.1.	Skyldnerens dispositioner	561
1.4.2.	Udlæg og arrest	562
1.5.	Omstødelse	562
1.5.1.	Omstødelse af kreditorbegunstigelser	563
1.5.1.1.	Kreditorbegunstigelse i almindelighed	564
1.5.1.2.	Konkurslovens § 67, § 70 og § 70 a	564
1.5.1.3.	Konkurslovens § 72, stk. 1	566
1.5.2.	Omstødelse af udlæg	567

1.5.3.	Omstødelse af forringende dispositioner	567
1.5.3.1.	Forringende dispositioner i almindelighed	567
1.5.3.2.	Gaver og afkald på falden arv	568
1.5.3.3.	Løn til skyldnerens nærstående	568
1.5.3.4.	Dispositioner foretaget efter fristdagen	569
1.6.	Konkursordenen – boets passiver	569
1.6.1.	Massekrav	570
1.6.2.	Rekonstruktionskrav	570
1.6.3.	Konkurskreditorene	570
1.6.3.1.	Lønprivilegiet	571
1.6.3.2.	Leverandørprivilegiet	571
1.6.3.3.	De simple kreditorer	572
1.6.3.4.	De efterstillede krav	572
1.7.	Modregning i konkurs	574
1.8.	Panthaveres retsstilling	574
1.8.1.	Dividendespørgsmål	574
1.8.2.	Fyldestgørelse	575
1.9.	Konkursboets administration og afslutning	576
2.	Gældssanering	576
2.1.	Gældssaneringsinstituttet	576
2.2.	Gældssaneringsprocessen	577
2.3.	Betingelserne for gældssanering	578
2.4.	Gældssaneringens indhold	578
2.5.	Fordringerne i gældssanering	579
2.6.	Panthaveres retsstilling	580
2.7.	Gældssaneringens retsvirkninger	581
Kapitel 23.	Rekonstruktion	581
1.	Indledning	581
2.	Rekonstruktionsmodeller	582
2.1.	Rekonstruktion efter konkursloven	582
2.1.1.	Indledning	582
2.1.2.	Betingelserne for rekonstruktion	583
2.1.3.	Rekonstruktionsprocessen	584
2.1.4.	Retsvirkningerne af rekonstruktionsbehandling	586
2.2.	Frivillige gældsordninger	587
2.3.	Rekonstruktion uden gældsnedsettelse	587
2.3.1.	Salg af aktiver mv.	588
2.3.2.	Ny ejerkreds	588
2.3.3.	Datterselskabsmodel	588

Del 7.

Særlige kontrakttyper

Kapitel 24.	Ansættelsesforhold	593
1.	Arbejdsretten og dennes kilder	594
1.1.	Tjenesteaftaler og andre arbejdsaftaler	594
1.2.	Den juridiske disciplin	594
1.3.	Ansættelseslovgivningen	595
1.4.	De kollektive overenskomster	595
1.4.1.	Fænomenet	596
1.4.2.	Overenskomstens retlige virkemåde	596
1.4.3.	Behandling af tvister	597
1.4.4.	Oprejsningen ved overenskomstbrud	598
1.5.	Fremstillingen i det følgende – ansættelsesforholdets retskilder	598
1.6.	Lønmodtagergrupperne	600
1.7.	Ansættelsen	600
1.8.	Lønmodtagerens pligter	600
1.8.1.	Arbejdspræstationen	601
1.8.2.	Arbejdstiden	602
1.8.3.	Underordnelse og kontrol	602
1.8.4.	Andre forpligtelser	603
1.9.	Lønmodtagerens misligholdelse	604
1.10.	Lønmodtagerens rettigheder	604
1.11.	Løn og andet vederlag	606
1.12.	Ferie	607
1.13.	Søgnehellidage	607
1.14.	Hindringer på lønmodtagerside og retten til frihed	607
1.15.	Almene udfyldende regler	608
1.16.	Særligt om sygdom	609
1.17.	Særligt om barsel	610
1.18.	Andet fravær (værnepligt, uddannelse, borgerligt ombud mv.)	610
1.19.	Beskyttelse af sundhed og sikkerhed	611
1.20.	Arbejdsgiverens misligholdelse	612
1.21.	Ændringer i arbejdsforholdet	612
1.22.	Arbejdsforholdets ophør	613
1.23.	Tidsvilkårene	613
1.24.	Krav m.h.t. opsigelsesgrunden	614
1.25.	Krav om særlige opsigelsesprocedurer	614
1.26.	Særlige krav i forbindelse med fratrædelse	614

Kapitel 25. Forvaring.....	615
1. Indledning.....	615
2. Regulær forvaring	615
3. Irregulær forvaring	616
Kapitel 26. Leje af fast ejendom.....	619
1. Brugsrettigheder generelt	619
2. Lovgivning om leje af fast ejendom	621
3. Hvornår er en brugsrettighed omfattet af lejelovgivningen?	621
3.1. Indledning	621
3.2. Vederlagskravet.....	622
3.3. Lejeforholdet skal angå hus eller husrum/lokaler	622
3.4. Tidsmæssige krav	622
3.5. Udtrykkeligt undtagne lejeforhold.....	622
3.6. Sammensatte kontraktsforhold, herunder brugsforhold med væsentlige ejermomenter	622
4. Lejelovgivningens forskellige lejemålstyper.....	624
4.1. Indledning.....	624
4.2. »Rene« beboelseslokaliteter (»beboelseslejemål«).....	624
4.2.1. Beboelseslejlighed.....	624
4.2.2. Enkeltværelse	625
4.3. Lokaler, som udelukkende anvendes til andet end beboelse	625
4.4. Blandede lejemål	625
5. LL's væsentligste indhold	626
6. Kort om BRL's område og indhold.....	627
6.1. Indledning.....	627
6.2. Reguleringens indhold i hovedtræk	628
6.2.1. Fuldt regulerede lejemål.....	628
6.2.2. Småejendomme.....	628
6.2.3. Accessoriske enkeltværelser	628
6.2.4. Lejemål til markedsleje	629
7. Afgørelse af tvister	629
8. Kort om EL's område og indhold.....	629
9. Aftalefrihed og præceptivitet i lejelovgivningen.....	630
10. Succession på lejerside.....	630
10.1. Almindeligt.....	630
10.2. Fremleje	631
10.3. Afståelsesret og lignende	631

11. Succession på udlejerside.....	632
Kapitel 27. Entreprise	635
1. Indledning	635
2. Aftalens indgåelse og gyldighed	636
3. Aftalens indhold og fortolkning mv.....	636
3.1. Kontraktsfrihed.....	636
3.2. Aftalegrundlaget (»entreprisekontakten«)	637
3.3. Almindelige betingelser (AB 92).....	637
4. Forskellige entrepriseformer	638
5. Entrepriseforholdets parter	639
5.1. Underentreprise o.l.	639
5.2. Skyldovertagelse og transport.....	639
6. Risikoens overgang	640
7. Entreprenørens ydelse og misligholdelse fra hans side.....	640
7.1. Forsinkelse.....	640
7.2. Mangler.....	640
8. Bygherrens ydelse	642
Del II. Selskaber og andre juridiske personer	
Kapitel 28. Introduktion	645
1. Begreber og afgrænsning	646
1.1. Selskaber og selskabsret.....	646
1.2. Begrebet juridisk person	646
2. De forskellige selskabstyper	647
2.1. Den selskabsretlige kontraktfrihed	647
2.2. Kort beskrivelse af de enkelte selskabstyper.....	648
2.2.1. Inddelingskriterierne – personselskaber ctr. kapitalselskaber	648
2.2.2. De mest almindelige selskabstyper.....	649
3. Motiver ved valg af selskabsform.....	650
Kapitel 29. Personselskaber.....	653
1. Interessentskaber	653
1.1. Begreb og retsgrundlag	653
1.2. Interessentskabets stiftelse	653
1.3. Forholdet mellem interessenterne	654
1.3.1. Kapitalindskud.....	654
1.3.2. Rjerforholdet i interessentskabet.....	654

1.3.3.	Interessenternes forpligtelser	655
1.3.4.	Fordeling af overskud og underskud	655
1.3.5.	Ledelsen af interessentskabet	655
1.3.6.	Pligt til at varetage interessentskabets interesser	656
1.3.7.	Ret til at føre tilsyn og kontrol med interessentskabet	656
1.4.	Forholdet til tredjemand	656
1.4.1.	Fuldmagt og gensidig signatur	656
1.4.2.	Hæftelsen over for kreditorerne	657
1.4.2.1.	Interessentskabets kreditorer (fælleskreditorer)	657
1.4.2.2.	Særkreditorer	658
1.4.2.3.	Processuelle spørgsmål	659
1.5.	Offentlighed og regnskabspligt	659
1.6.	Indtræden af nye interessenter og overdragelse af andele i interessentskabet	659
1.7.	Interessentskabers opløsning	660
1.7.1.	Opløsningsgrunde	660
1.7.2.	Fuldstændig opløsning af interessentskabet	661
1.7.3.	Udløsning af enkelte interessenter	661
2.	Kommanditselskaber, stille selskaber, partrederier og europæiske økonomiske firmagrupper	661
2.1.	Kommanditselskaber	661
2.2.	Stille selskaber (det indre selskab)	663
2.3.	Partrederier	663
2.4.	Europæiske økonomiske firmagrupper (EØFG)	664
Kapitel 30.	Kapitalselskaber	665
1.	Aktieselskaber og anpartsselskaber	665
1.1.	Indledning	665
1.1.1.	Retsudviklingen – Europæisk harmonisering	665
1.1.2.	Begrebsbestemmelse mv.	668
1.2.	Stiftelse af aktie- og anpartsselskaber (kapitalselskaber)	668
1.2.1.	Stiftelsesreglernes formål og stiftelsesproceduren	668
1.2.2.	Stifterne og stiftelsesdokumentet	668
1.2.3.	Vedtægter	669
1.2.4.	Tilvejebringelse af selskabskapitalen	670
1.2.5.	Selskabets optagelse i registeret	671
1.2.6.	Retssstillingen under stiftelsen	671
1.3.	Kapitalandele, ejerfortegnelse mv.	672
1.4.	Opdeling i kapitalklasser	673
1.5.	Ejeraftaler	674

1.6.	Selskabets finansiering	674
1.6.1.	Indledning	674
1.6.2.	Kapitalforhøjelse	674
1.6.3.	Mellemformer	675
1.7.	Aktieselskabers og anpartsselskabers organisation	675
1.7.1.	Generalforsamlingen	675
1.7.1.1.	Kapitalejernes indflydelse udøves på generalforsamlinger.	675
1.7.1.2.	Indkaldelse og afholdelse af generalforsamling	676
1.7.2.	Selskabets ledelse	677
1.7.2.1.	Forretningsførelsen indadtil	677
1.7.2.2.	Særligt om ledelsens pligter som følge af kapitaltab	679
1.7.2.3.	Repræsentation og tegningsret	680
1.7.3.	Revision og granskning	680
1.7.4.	Årsregnskab og koncernregnskab	681
1.7.5.	Erstatningsansvar og straf	682
1.8.	Beskyttelse af selskabets kapital	682
1.8.1.	Indledning	682
1.8.2.	Kapitalnedsættelse	683
1.8.3.	Udbytteuddeling	683
1.8.4.	Økonomisk bistand til kapitalejerne	683
1.8.5.	Egne kapitalandele	684
1.9.	Kapitalselskabers opløsning	685
1.10.	Fusion, omdannelse og spaltning	685
1.11.	Særlig om koncerner	686
1.12.	Andre selskaber med begrænset ansvar	687
1.13.	Foreninger	688
1.14.	Indledning	688
1.15.	Ideelle foreninger	688
1.16.	Økonomiske foreninger	689
1.17.	Arbejdsmarkedssammenslutninger og brancheforeninger ..	690
1.18.	Fonde	690
1.19.	Indledning	690
1.20.	Almindelige fonde	691
1.21.	Erhvervsdrivende fonde	692

Del 9. Regulering og erhvervsudøvelse

<i>Kapitel 31. Introduktion – sammenhæng og forskelle.....</i>	697
<i>Kapitel 32. Immaterialret.....</i>	703
1. Ophavsretten.....	703
1.1. Loven.....	703
1.2. Hvilke værker beskyttes?.....	703
1.3. Ophavsrettens stiftelse og subjekt.....	704
1.4. Ophavsrettens indhold – Bearbejdelse.....	704
1.5. Indskrænkninger i ophavsretten.....	706
1.5.1. Begrundelsen.....	706
1.5.2. Privat kopiering.....	707
1.5.3. Citatretten.....	708
1.5.4. Andre indskrænkninger.....	708
1.6. Ophavsrettens overgang til andre.....	709
1.7. Ophavsrettens ophør.....	710
1.8. »Andre rettigheder«.....	710
1.9. Retshåndhævelse.....	711
2. Patenter og brugsmodeller.....	711
2.1. Loven.....	711
2.2. Den patenterbare opfindelse.....	711
2.3. Patentrettens stiftelse.....	712
2.3.1. Prioritetsprincippet.....	712
2.3.2. Patentansøgningen og dens behandling.....	713
2.4. Patentrettens indehaver.....	714
2.5. Patentrettens indhold.....	714
2.5.1. Eneretten og dens begrænsning.....	714
2.5.2. Beskyttelsesområdet.....	714
2.6. Patentrettens overgang til andre.....	715
2.7. Patentrettens ophør.....	715
2.8. Retshåndhævelse.....	716
2.9. Brugsmodeller.....	716
3. Design.....	717
4. Kendetegnsretten.....	717
4.1. Lovgivningen.....	717
4.2. Kendetegnsbegrebet – inddelinger.....	717
4.3. Kendetegnsrettens stiftelse.....	718
4.3.1. Stiftelsesmåderne.....	718
4.3.2. Betingelser for stiftelsen.....	719

4.3.3. Registreringen af kendetegn.....	719
4.4. Rettens indehaver.....	720
4.5. Rettens indhold.....	720
4.5.1. Eneretten.....	720
4.5.2. Beskyttelsesområdet – Forvekslingskriteriet.....	721
4.6. Rettens overgang til andre.....	722
4.7. Rettens ophør.....	723
4.8. Retsbeskyttelsen.....	723
<i>Kapitel 33. Markedsforingsret.....</i>	725
1. Konkurrenceregulering og forbrugerbeskyttelse.....	725
1.1. Generalklausulen.....	725
1.2. Efterligningsbeskyttelsen – beskyttelse af den erhvervsretlige status.....	727
1.3. Erhvervshemmeligheder og know-how.....	729
1.4. Strafferetlig beskyttelse.....	729
1.4.1. Privatretlig beskyttelse.....	730
1.4.2. Know-how.....	730
1.5. Vildledende angivelser og oplysningspligt.....	731
1.6. Garantier.....	733
1.7. Særlige afsætningsformer.....	734
1.8. Aftalereguleringen – samspillet med civilretten.....	735
1.9. Retshåndhævelsen.....	736
<i>Kapitel 34. Konkurrenceret.....</i>	739
1. Almindelig orientering.....	739
1.1. Lovgivningen.....	739
1.2. De økonomiske markedsforhold – konkurrencelovens hovedprincipper.....	740
1.3. Konkurrencelovens formål og område.....	741
1.4. Forbud mod visse konkurrencebegrænsende aftaler.....	742
1.5. Misbrug af dominerende stilling.....	743
1.6. Fusionskontrol.....	743
1.7. Konkurrencemyndighederne.....	744
1.8. Sanktioner.....	744
1.9. EU's konkurrenceregler.....	744

Del 10. Familie- og arveret

<i>Kapitel 35. Ægtefællers formueforhold</i>	751
1. Indledning	751
2. Det almindelige formuefællesskab	752
2.1. Særråden	752
2.1.1. Modifikationer til hovedreglen om særråden	753
2.1.1.1. Krav om ægtefællesamtykke ved dispositioner over fast ejendom	754
2.1.1.2. Krav om ægtefællesamtykke ved dispositioner over løsøre	755
2.2. Særhæften	755
2.2.1. Modifikationer til hovedregel om særhæften	757
2.2.1.1. Reglen i RVL § 11	757
2.3. Særdeles sameje mellem ægtefæller	758
3. Særeje	758
3.1. Etablering af særeje	759
3.1.1. Særeje etableret ved ægtepagt	760
3.1.2. Særeje etableret ved arv	760
3.1.3. Særeje etableret ved gave	761
3.1.4. Særeje ved surrogation	761
3.1.5. Indtægt af særeje	761
4. Gaver mellem ægtefæller	762
4.1. Kravet om ægtepagt	762
4.2. Kreditorernes stilling, når der er oprettet ægtepagt	763
4.2.1. RVL § 33	763
4.2.2. Konkurslovens omstødsregler	763
4.3. Undtagelse fra ægtepagtskravet	763
4.4. Specialregler	764
4.4.1. RVL § 30, stk. 2	764
4.4.2. RVL § 31	764
5. Personlige rettigheder	764
6. Skifte – formuefællesskabets ophør	765
6.1. Hvilke begivenheder bevirker, at formuefællesskabet ophører	765
6.2. Fællesformuens deling ved skifte	766
6.2.1. Den kvantitative fordeling	766
6.2.1.1. Vederlagskrav	767
6.2.1.2. Skævdeling ved visse kortvarige ægteskaber	768
6.2.1.3. Skævdeling ved småboer	768

6.2.1.4. Forlods udtagelse af genstande til personligt brug	768
6.2.2. Den kvalitative fordeling	768
6.3. § 15, stk. 2-rettighedens behandling på skifte	769
6.4. Pensioners behandling på skifte	769
6.5. Særejes behandling ved separation, skilsmisse, bosondring og omstødelse	770
7. Papirløse samlivsforhold	771
<i>Kapitel 36. Arv</i>	773
1. Indledning	773
2. Legal arv	774
3. Slægtnings arveret	774
3.1. Arveklasserne	774
3.2. Slægtskab grundet på adoption	775
3.3. Børn født uden for ægteskab	776
3.4. Ægtefællens – den registrerede partners – arveret samt uskiftet bo	776
3.5. Ægtefællens arveret i konkurrence med førstafdødes udarvinger	777
3.6. Ægtefællens arveret i konkurrence med førstafdødes livsarvinger	777
3.7. Ægtefællens skiftefordele	777
3.8.1. Genstande til personlig brug og børnenes brug	777
3.8.2. 600.000 kr.s-reglen	778
3.8.3. Udtagelsesret og udløsningsret	778
3.8.4. Henstand med udbetaling af arv	779
3.8.5. Svogerskabsarv	779
3.8.6. Uskiftet bo	779
3.9. Betingelserne for at sidde i uskiftet bo	780
3.10. Det uskiftede bos aktiver og passiver	781
3.11. Den længstlevende ægtefælles rådighed i levende live	781
3.12. Den længstlevende ægtefælles rådighed ved testamente	782
3.13. Det uskiftede bos ophør – herunder delingsforholdet	782
3.14. Testamentsarv	785
3.15. Oprettelse af testamente	785
3.16. Arveladerens testationskompetence	786
3.17. Tvangsarv	786
3.18.1. Udlægsmåden	786
3.18.2. Arv til umyndiges og til arvinger, der lider af fornuftsmangel	787

3.2.1.3.	Båndlæggelse af livsarvingers tvangsarv.....	787
3.2.1.4.	Tvangsarv kan gøres til særeje.....	787
3.2.2.	Konservative arvepagter.....	787
3.2.3.	Tredjemands viljeserklæring – fælles og gensidige testamenter.....	787
3.2.4.	Specielle begrænsninger i en gift testators testationsret.....	788
3.2.5.	Successionsrækkefølger.....	788
3.2.6.	Udvidet samlevetestamente.....	789
3.3.	Testamenters ugyldighed.....	789
3.4.	Testamenters fortolkning.....	790
4.	Dødsgaver.....	791
5.	Bortfald af arveadkomst.....	791
5.1.	Arveafkald vedrørende forventet arv.....	791
5.2.	Testamenters tilbagekaldelse.....	792
5.3.	Andre tilfælde, hvor arveadkomsten bortfalder.....	793
5.3.1.	Separation og skilsmisse.....	793
5.3.2.	Ophævelse af ægteskabslignende samliv.....	793
5.3.3.	Bristede forudsætninger.....	793
5.3.4.	Forbrydelse af arveret.....	794
6.	Arveforskud – arveafkortning.....	794
7.	Arvefaldet.....	795
Stikordsregister.....		797

DEL 1

Introduktion til retskilderne